

خاطرات منتظری

و

نقد آن

اسدالله بادامچیان

بادم چيان، اسدالله، ۱۳۲۰
 خاطرات منتظری و نقد آن / اسدالله بادم چيان - تهران: اندیشه ناب، ۱۳۸۴.
 ISBN: 964-95112-6-1
 ۷۸۰ ص. مصور، عکس.
 فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا
 ۱. منتظری، حسینعلی، ۱۳۰۱ - خاطرات - نقد و تفسیر؛
 ۲. ایران - پهلوی، ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷. ۳. ایران. -- تاریخ --
 جمهوری اسلامی، ۱۳۷۶ - الف، عنوان.
 ۲. ب. ۹ / م. ۱۶۷۰ / DSR ۹۵۵/۰۸۴۰۹۲
 کتابخانه ملی ایران
 م ۸۴-۳۴۱۹۸

شناسنامه کتاب
 خاطرات منتظری و نقد آن
 اسدالله بادم چيان
 تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
 نوبت چاپ: اول؛ اردیبهشت ۸۵
 چاپ: صاحب کوثر
 ناشر:

اندیشه ناب

میدان انقلاب - خیابان فرصت شیرازی،
 بین خیابان جمالزاده و العصر - شماره ۱۰۰ واحد ۱
 تلفن ۶۶۹۱۶۴۴۴ - نمابر ۶۶۴۳۸۶۵۸

شابک: ۹۶۴-۹۵۱۱۲-۶-۱

ISBN: 964-95112-6-1

قیمت ۵۵۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

دریچه	۱۷
روش نقد	۲۸
نقد پیشگفتار خاطرات	۳۰
متن خاطرات	۳۵
پیشگفتار	۳۵
توجه به چند نکته:	۳۸
مقدمه فقیه عالیقدر	۴۱
درباره مقدمه آقای منتظری	۴۲
نقد خاطرات	
فصل اول و دوم	۴۳
وضع حوزه	۴۴
اهانت به علمای نجف آباد	۴۶
اهانت به روضه	۴۸
ساده انگاری در امر ازدواج	۵۰
فصل اول	۵۳
نجف آباد، اصفهان، اساتید و تحصیلات	۵۳
از خانه تا مدرسه	۵۴
مهاجرت به قم و عنایت آیت الله العظمی حائری یزدی	۵۵
حوزه علمیه قم در زمان آیت الله العظمی حائری	۵۶
بازگشت به اصفهان	۵۷
وضعیت عمومی حوزه علمیه اصفهان	۷۱
مشکلات تحصیل طلبگی	۷۲
روش تدریس اساتید	۷۵
اوضاع سیاسی حوزه اصفهان	۷۶
مسأله اتحاد شکل و کشف حجاب	۷۶
یک خاطره از حاج آقا رضا رفیع راجع به تغییر لباس روحانیت	۷۷
ایجاد ایستگاه نواقلی بر سر راههای ورودی شهرها	۷۸

۷۸	 دو داستان عبرت آموز.....
۸۳	 متن خاطرات.....
۸۳	 فصل دوم.....
۸۳	 قم، حوزه علمیه و آیات ثلاث.....
۸۴	 مهاجرت مجدد به حوزه علمیه قم.....
	 شرکت در درس آیت‌الله حاج شیخ عبدالرزاق، عمامه گذاری قبل از فرار
۸۴	 رضاخان.....
	 شرکت در درس آیت‌الله داماد و آیت‌الله بهاء‌الدینی و آشنایی با
۸۵	 شهید مطهری.....
۸۵	 ازدواج و تشکیل خانواده.....
۸۷	 شرکت در درس اخلاق و منظومه آیت‌الله خمینی.....
۸۸	 روش تدریس آیت‌الله خمینی (ره).....
۸۹	 شرکت در درس اسفار آیت‌الله خمینی.....
۹۰	 شرکت در جلسات علامه طباطبایی و چگونگی تدوین اصول فلسفه و روش رئالیسم.....
۱۰۱	 نقد خاطرات.....
۱۰۱	 فصل سوم.....
۱۰۱	 آیت‌الله العظمی بروجردی.....
۱۰۲	 جسارت به استادان.....
۱۱۱	 دکتر مصدق.....
۱۱۳	 خاطرات وفات آقای بروجردی.....
۱۱۴	 مراجع پس از مرحوم بروجردی.....
۱۱۷	 ولایت فقیه.....
۱۱۷	 تثبیت مرجعیت امام.....
۱۱۹	 فدائیان اسلام.....
۱۲۰	 تخریب حرکت حمایتی از فلسطین.....
۱۲۱	 اهانت به علمای اصفهان.....
۱۲۳	 متن خاطرات.....
۱۲۳	 فصل سوم.....
۱۲۳	 آیت‌الله العظمی بروجردی و مرجعیت عامه.....
۱۲۴	 آشنایی با آیت‌الله بروجردی.....
۱۲۵	 ویژگیهای درسی و روش تربیتی آیت‌الله بروجردی.....

- ۱۲۷..... چگونگی ورود و اقامت آیت‌الله بروجردی در قم
- ۱۲۸..... حوزه درسی آیت‌الله بروجردی و تدریس فقه و اصول
- ۱۳۰..... مشکلات زندگی طلبه‌ها در آن زمان
- ۱۳۰..... مسافرت‌های تبلیغی و مرارت‌های آن
- ۱۳۳..... ریاست و مرجعیت عامه آیت‌الله بروجردی
- ۱۳۳..... درس‌ها و تقریرات آیت‌الله بروجردی
- ۱۳۷..... تأکید آیت‌الله بروجردی بر نوشتن و تقریر درس‌ها توسط شاگردان
- ۱۳۸..... متورم شدن اصول و ضرورت تهذیب آن
- ۱۴۱..... عنایت آیت‌الله بروجردی به رجال احادیث و طبقات رجال
- ۱۴۴..... ابتکار آیت‌الله بروجردی در طبقات رجال احادیث
- ۱۴۵..... اصول و جوامع روایی
- ۱۴۵..... احیای کتب قدما توسط آیت‌الله بروجردی در حوزه
- ۱۵۱..... جایگاه فلسفه در حوزه علمیه و نظریه آیت‌الله بروجردی
- ۱۵۴..... رابطه آیت‌الله بروجردی و فدائیان اسلام
- ۱۵۷..... تفتین علیه امام خمینی و شهید مطهری نزد آیت‌الله بروجردی
- ۱۵۸..... رفتن شهید مطهری به تهران
- ۱۶۰..... اقدام آیت‌الله بروجردی برای جلوگیری از اعدام فدائیان اسلام
- ۱۶۱..... به رسمیت شناختن اسرائیل توسط شاه و مخالفت طلاب با آن
- ۱۶۳..... تفاوت خط مشی سیاسی آیت‌الله بروجردی و آیت‌الله کاشانی
- ۱۶۴..... یک نمونه از کمک آیت‌الله بروجردی به آیت‌الله کاشانی
- ۱۶۵..... روابط اینجانب با آیت‌الله کاشانی
- ۱۶۶..... منشا آشنایی و چگونگی ارتباط با آیت‌الله کاشانی
- ۱۶۷..... انتخابات مجلس و پیشنهاد کاندیداتوری
- ۱۶۸..... عنایت آیت‌الله بروجردی به اتحاد جهان اسلام
- ۱۷۲..... حزب توده و موضع آیت‌الله بروجردی در برابر آنها
- ۱۷۳..... نقش توده‌ای‌های نفتی در سقوط دولت دکتر مصدق
- ۱۷۴..... نمونه‌ای دیگر از فعالیت‌های درباره به اسم حزب توده
- ۱۷۴..... موضع آیت‌الله بروجردی در برابر دولت آقای مصدق و درباره
- ۱۷۶..... نظریه آیت‌الله بروجردی درباره موضع آخوند خراسانی در انقلاب مشروطه
- ۱۷۷..... اهتمام آیت‌الله بروجردی به اصلاحات حوزه
- ۱۷۸..... مراقبت از وضعیت اخلاقی طلبه‌ها و رسیدگی به مشکلات آنان

تشکیل هیأت حاکمه برای رسیدگی به تخلفات روحانیون	۱۷۹
علل به سردی گراییدن روابط آیت‌الله خمینی و آیت‌الله بروجردی	۱۸۰
اعضای بیت آیت‌الله بروجردی و نقش هر یک از آنان	۱۸۶
توجه آیت‌الله بروجردی به فعالیتهای تبلیغی در خارج از کشور	۱۸۸
مبارزه جدی آیت‌الله بروجردی با مسلک ساختگی بهائیت	۱۹۰
نخستین احضار اینجانب به خاطر مبارزه با بهائیت	۱۹۲

نقد خاطرات	۱۹۵
فصل چهارم	۱۹۷
ماجرای مبارزات علیه لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی	۱۹۷
ماجرای مبارزات علیه لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی	۱۹۸

متن خاطرات	۲۰۳
فصل چهارم	۲۰۳
امام خمینی و نهضت روحانیت	۲۰۳
وقایع آیت‌الله العظمی بروجردی و عزاداری چهل روزه مردم	۲۰۴
تعدد مرجعیت پس از درگذشت آیت‌الله بروجردی	۲۰۵
چاپ رساله و ترویج مرجعیت آیت‌الله خمینی	۲۰۸
توطئه شاه برای انتقال مرجعیت به خارج از کشور	۲۰۸
سابقه آشنایی با آیت‌الله خمینی و مقام علمی معظم‌له	۲۰۹
آمیختگی عرفان با فلسفه در درسهای فلسفه آیت‌الله خمینی	۲۱۱
اهمیت طرح مسائل کلام جدید در حوزه‌ها	۲۱۳
تلاش برای تثبیت مرجعیت و پرداخت شهریه آیت‌الله خمینی	۲۱۶
سختگیری آیت‌الله خمینی در مصرف وجوهات	۲۱۸
لایحه انجمنهای ایالتی و ولایتی و قیام روحانیت در برابر آن	۲۱۹
خودداری شاه و دولت از پاسخ به تلگراف آیت‌الله خمینی	۲۲۰
طرح لوایح شش گانه و رفتار دوم از مردم	۲۲۱
مخالفت آیت‌الله خمینی با اصل رفتار دوم نه با لوایح شش گانه	۲۲۲
عقب نشینی آیت‌الله خوانساری	۲۲۳
نقد خاطرات	۲۲۵

۲۲۵	فصل چهارم.....
۲۲۵	آقای منتظری و جامعه مدرسین.....
۲۲۸	درباره شهید مطهری.....
۲۲۹	متن خاطرات.....
۲۳۱	تشکیل جامعه مدرسین در حوزه علمیه قم.....
۲۳۲	یک نکته تاریخی.....
۲۳۴	جلسه یازده نفره تحت عنوان اصلاح برنامه‌های حوزه.....
۲۳۶	تأسیس [دارالترویج] از طرف حکومت برای مقابله با روحانیت.....
۲۳۶	تأسیس دارالتبلیغ توسط آیت‌الله شریعتمداری.....
۲۳۷	مجله مکتب اسلام.....
۲۳۹	نقد خاطرات.....
۲۳۹	موضع آیت‌الله خوانساری و سایر مراجع و رفراندم شاه.....
۲۴۱	سیر مبارزه با رفراندم شاه.....
۲۴۵	واقعه فیضیه و بی‌اطلاعی منتظری.....
۲۴۷	حساب بازسازی مدرسه فیضیه.....
۲۴۷	شایعه فرار شاه.....
۲۴۹	۱۵ خرداد.....
۲۵۰	مهاجرت علما به تهران.....
۲۵۱	علت نیامدن آیت‌الله گلپایگانی.....
۲۵۲	تصحیح بیانات آقای منتظری درباره علماء مهاجر.....
۲۵۳	مواضع درباره بقیه علماء.....
۲۵۴	امضاء تأییدیه مرجعیت امام.....
۲۵۵	آزادی موقت امام.....
۲۵۶	متن خاطرات.....
۲۵۷	ماجرای یورش کماندوهای شاه به مدرسه فیضیه.....
۲۶۱	تہلیفات علیه روحانیت و به سربازی بردن طلاب.....
۲۶۳	جمع‌آوری کمکهای مردمی برای بازسازی مدرسه فیضیه.....
۲۶۶	قیام مردم در پانزده خرداد.....
۲۶۹	مهاجرت علمای شهرستانها به تهران در اعتراض به بازداشت امام.....
۲۷۱	تنظیم اعلامیه برای چهلّم شهدای پانزده خرداد و بازداشت اینجانب.....
۲۷۴	اعلامیه مراجع تقلید در تأیید مرجعیت آیت‌الله خمینی.....
۲۷۴	ملاقات برخی علما با دکتر بقایی و امتناع اینجانب.....

۲۷۵	تلاش رئیس ساواک برای ترتیب ملاقات علما با شاه
۲۷۷	ملاقات آیت‌الله خوانساری با آیت‌الله خمینی در زندان
۲۷۷	آزادی آیت‌الله خمینی از زندان و محصور شدن در خانه آقای نجفی
۲۷۹	انتقال آیت‌الله خمینی به خانه آقای روغنی
۲۸۱	دیدار با آیت‌الله میلانی و نقشه کودتای سرلشکر قری
۲۸۲	بازگشت آیت‌الله خمینی به قم و بازدید اقشار مختلف از ایشان
۲۸۳	تأثیر واقعه پانزده خرداد بر روند جنبش
۲۸۴	نقد خاطرات
۲۸۵	کاپیتولاسیون و سانسور مؤلفه
۲۸۵	تبعید امام و مواضع منتظری
۲۸۷	ماجرای کاپیتولاسیون و قیام مجدد آیت‌الله خمینی
۲۹۰	سخت‌ترانی آیت‌الله شریعت‌مداری و آیت‌الله نجفی در ارتباط با کاپیتولاسیون
۲۹۱	تبعید امام خمینی به ترکیه و ادامه مبارزه در ایران
۲۹۲	نقد خاطرات
۲۹۶	آیت‌الله حکیم و سادگی منتظری
۲۹۸	نامه امام درباره اختیارات
۲۹۹	اعلامیه ۱۲ امضائی
۳۰۰	متن خاطرات
۳۰۱	تماس با آیت‌الله حکیم برای رفع شبهات نسبت به آیت‌الله خمینی
۳۰۵	انتقال آیت‌الله خمینی از ترکیه به نجف‌اشرف
۳۰۶	مسافرت مجدد به نجف‌اشرف
۳۰۶	اعلامیه دوازده نفری در تأیید مرجعیت امام خمینی
۳۱۳	نقد خاطرات
۳۱۳	فصل پنجم
۳۱۴	رجحان طاغوت
۳۱۶	کلاسهای ویژه بانوان
۳۱۶	درباره کتاب شهید جاوید
۳۱۷	درباره التقاطی‌ها
۳۱۸	نقد مواضع منتظری درباره فلسفی
۳۲۰	در رابطه با آیت‌الله خوانساری
۳۲۱	پیشنهاد درباره نظام بانکداری

۳۲۳		متن خاطرات
۳۲۳		فصل پنجم
۳۲۳		خاطرات تبعید
		تبعید به مسجد سلیمان، نجف آباد، طبس، خلخال، سقز
۳۴۴		چگونگی و علت تبعید بیست و پنج نفر از علما و مدرسین
۳۴۵		ورود به طبس و سکونت در مدرسه علمیه
۳۵۰		ماجرای کتاب شهید جاوید و تحریکات پیرامون آن
۳۵۴		جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل و تلگراف به انور سادات
۳۶۳		سقز آخرین تبعیدگاه
۳۷۳		نقد خاطرات
۳۷۳		فصل ششم
۳۷۳		خاطرات بازداشت زندان
۳۷۶		اهانت و اتهام به امام (ره)
۳۷۹		متن خاطرات
۳۷۹		فصل ششم
۳۷۹		خاطرات زندان
۳۸۰		احضار و بازداشت در فروردین ماه ۱۳۴۵
۳۸۲		زندان قزل قلعه و شکنجه های وحشیانه
۳۸۴		بازجویی مجدد و مواجهه با آیت الله آذری قمی
۳۸۶		دادگاه فرمایشی و محکومیت
۳۹۵		یک خاطره از شهید آیت الله سعیدی
۳۹۷		مروری بر مواضع آیت الله خوانساری در جریان انقلاب
۴۰۱		جریان حزب ملل اسلامی و جمعیت مؤتلفه اسلامی
۴۰۳		تلاش برای جلوگیری از اعدام مرحوم بخارایی و دوستانش
۴۰۸		محاکمه فرمایشی و انتقال به زندان قصر
۴۱۰		همراه با سران نهضت آزادی در زندان قصر
۴۱۱		آشنایی با رهبران حزب توده
۴۱۵		شهادت آیت الله سعیدی
۴۱۶		آخرین بازداشت و محکومیت
۴۱۷		آشنایی با مرحوم شهید رجایی در سلول
۴۲۹		اقامه نماز جمعه در زندان

۴۳۰	نقد خاطرات
۴۳۰	نقل فتوا
۴۳۳	تهمت سازش
۴۳۵	منافقین
۴۳۶	نفاق در نفاق
۴۳۷	مدارای سیاسی با منافقین
۴۳۹	مثن خاطرات
۴۳۹	زندگی مشترک با کمونیستها و مشکل نجس و پاکی
۴۳۹	موضع مرحوم محمد منتظری درباره مجاهدین
۴۴۰	صدور فتوا در ارتباط با نجاست و پاکی
۴۴۴	بازتاب تغییر ایدئولوژی سازمان مجاهدین خلق در زندان
۴۴۵	تأیید مشی مبارزه مسلحانه
۴۴۶	اصلی شدن مبارزه با مارکسیسم برای بعضی افراد
۴۴۷	بازدید نمایندگان صلیب سرخ از زندانهای ایران
۴۵۰	ملاقات سران مجاهدین در آخرین روزهای زندان
۴۵۱	آزادی از زندان اوین
۴۵۲	دادگاه و دفاعیات
	نقد خاطرات
۴۵۷	فصل هفتم
	انفجار نور
۴۵۸	سادگی
۴۵۹	اداره امور نوفل لوشاتو
۴۶۰	راضی کردن سنجابی!
۴۶۰	اشتباه درباره شورای انقلاب
۴۶۱	امامت جمعه تهران
۴۶۱	شورای انقلاب یا شورای اداره کشور
۴۶۲	کمیته استقبال از امام
۴۶۷	جریان فرودگاه
۴۶۸	مسئولان خارجی
۴۷۱	کثرت «من»
۴۷۳	امامت جمعه

۴۷۶	 اهانت به امام به جای پاسخگویی
۴۷۷	 درباره محمد منتظری
۴۸۱	 حزب جمهوری اسلامی
۴۸۵	 فصل هفتم
۴۹۰	 مسافرت به پاریس برای ملاقات با امام
۴۹۰	 پیام تیمسار مقدم به امام
۴۹۳	 نزدیکان امام در پاریس
۴۹۴	 ملاقات و گفتگو با آقای حسنین هیکل
۴۹۵	 سفر به سوریه و عراق در مسیر بازگشت
۴۹۸	 گفتگو با دکتر سنجابی برای تصدی وزارت خارجه
۴۹۹	 ترکیب شورای انقلاب و چگونگی کار
۵۰۱	 اصرار امام نسبت به عضویت اینجانب در شورای انقلاب
۵۰۲	 تحصن در دانشگاه تهران
۵۰۴	 استعفای رئیس شورای سلطنت و گفتگو درباره استعفای بختیار
۵۰۷	 کمیته‌های خودجوش برای حفاظت از انقلاب
۵۱۱	 پیگیری قضیه امام موسی صدر و مخالفت با دشمن تراشی برای انقلاب
۵۱۴	 تصدی امامت جمعه تهران
۵۱۵	 پیشنهاد انتصاب آقای خامنه‌ای برای امامت جمعه تهران
۵۱۶	 اقدام به سوء قصد توسط گروه فرقان
۵۱۸	 برخورد های شهید محمد منتظری در اوایل انقلاب
۵۲۰	 حزب جمهوری اسلامی و اختلافات در برخی از شهرستانها
۵۲۲	 مجلس خبرگان
۵۲۳	 اصل ولایت فقیه
۵۲۴	 تسخیر لانه جاسوسی آمریکا
۵۲۷	 متن خاطرات
۵۲۷	 مجلس خبرگان قانون اساسی
۵۲۸	 معرفی مذهب تشیع به عنوان مذهب رسمی کشور
۵۳۰	 گنجاندن اصل ولایت فقیه در قانون اساسی
۵۳۴	 چگونگی کار و اداره مجلس خبرگان
۵۳۶	 ملاقات با دانشجویان و مذاکره با امام در مورد آزادی گروگانها
۵۳۷	 برگزاری اولین انتخابات ریاست جمهوری

انتخاب اعضای شورای عالی قضایی و نصب قضات.....	۵۳۸
نقد خاطرات.....	۵۴۳
فصل هشتم.....	۵۴۳
دوران قائم مقامی.....	۵۴۳
حمله به همه.....	۵۴۴
حمله به خبرگان.....	۵۴۴
ناراحتی از عزل.....	۵۴۶
۴۰ مسئولیت کلیدی.....	۵۴۷
هیأت‌های ۷ نفره.....	۵۵۰
فهرست اهانت به امام.....	۵۵۱
بدترین جسارت.....	۵۵۸
گناهکار در برابر امام و نظام.....	۵۶۱
برخورد با سایر مراجع و بیوت آنها.....	۵۶۲
خاطرات براساس مخالف و موافق.....	۵۶۳
ناتوانی در انجام مسئولیت‌ها.....	۵۷۱
مدارس مال منتظری است یا بیت المال؟.....	۵۷۲
تکرار مطالب منافقین.....	۵۷۳
مصادره.....	۵۷۶
نظرات اقتصادی.....	۵۸۲
فصل هشتم.....	۵۸۵
دوران قائم مقامی.....	
موضوع قائم مقامی رهبری.....	۵۸۶
هیأت عفو و تعیین نماینده برای رسیدگی به امور زندانیان.....	۶۲۶
هیأت‌های واگذاری زمین و مسأله بند [ج].....	۶۳۹
جریان کتاب [الخمينی فی میزان الشرعیه].....	۶۵۷
نقد خاطرات - فصل نهم.....	۶۵۸
توجه به ملت‌ها و دولت‌ها.....	۶۶۵
اهانت‌ها.....	۶۶۷
موضوع فاو.....	۶۶۹
ماجرای مک فارلین.....	۶۷۱
مهدی هاشمی و قضیه مک فارلین.....	۶۷۵

۶۷۷		خاتمه جنگ و قطعنامه
۶۸۰		سفر سران کشورهای اسلامی
۶۸۳		فصل نهم
۶۸۳		دفاع مقدس
۶۸۴		تجاوز نظامی عراق به ایران
۶۸۴		اعتراض به تفویض فرماندهی کل قوا به آقای بنی صدر
		نقد خاطرات
۶۹۵		فصل دهم
۶۹۵		درباره قائم مقامی رهبری
۶۹۶		درباره قائم مقامی رهبری
۶۹۷		حصر یا محدودیت
۶۹۹		نظرات امام نسبت به منتظری
۷۰۰		نامه امام
۷۰۶		متن نامه امام
۷۰۶		توضیحات درباره نظرات امام در عزل منتظری
۷۰۹		قضیه مهدی هاشمی
۷۱۰		حقایقی درباره حاج سید احمد آقا
۷۱۵		جریان مک فارلین و مهدی هاشمی
۷۱۷		غوغای برکناری
۷۱۷		رنجنامه و کتاب آقای ری شهری
۷۲۰		سیاه نمایی
۷۲۲		تناقض در خاطرات
۷۲۸		الزام شرعی آقای منتظری
۷۳۰		در مقابل امام
۷۳۳		متن خاطرات
		فصل دهم
۷۳۴		برکناری از قائم مقامی رهبری
۷۳۵		نامه‌های مورخه ۳/۱ و ۶۸/۱/۴
۷۳۹		نامه مورخه ۶۸/۱/۶ منسوب به امام
۷۳۹		نویسنده نامه ۶۸/۱/۶
۷۴۲		زمینه‌های صدور نامه ۶۸/۱/۶

۷۵۰		اصرار برای گرفتن توبه نامه
۷۵۲		نامه ۶۸/۱/۷ در پاسخ به نامه ۱/۶
۷۶۰		انتشار گسترده رنجه نامه حاج احمد آقا خمینی
۷۶۰		رحلت حضرت امام خمینی (ره)
۷۶۴		ارسال پیام تبریک برای آقای خامنه ای
۷۶۶		نامه به اعضای شورای بازنگری قانون اساسی
۷۷۶		ارزیابی پایانی